

PM

Bedömning av påverkan på Natura 2000-området Fredsbergsmosse - arter och naturtyper

2024-09-02

Bakgrund

Jakobi Sustainability AB har av Rejlers AB i samband med en planerad ledningsdragnings fått i uppdrag att bedöma påverkan på naturtyper och bevarandearter utpekade i Natura 2000-området Fredsbergs mosse (SE0540207), se figur 1, samt påverkan för ett alternativ strax söder Fredsbergs mosse och söder om väg 202, se figur 2. Naturvärdesinventering genomfördes i juni 2024 och som pekade ut två naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 inom Natura 2000-området samt ett med naturvärdesklass 3 och ett med naturvärdesklass 2 strax söder om, se figur 3 (Jakobi, 2024).

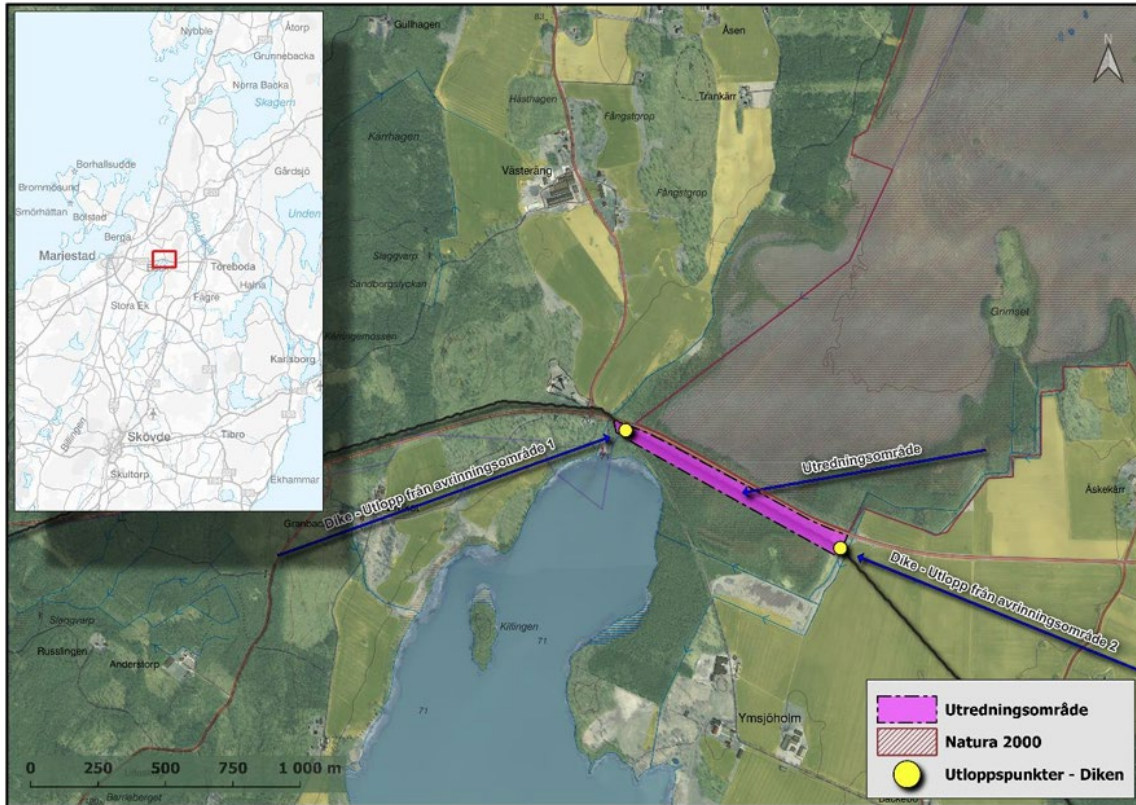
I bevarandeplanen är följande naturtyper utpekade: 3160 - Myrsjöar 7110 - Högmossar 7140 - Öppna mossar och kärr 91D0 - Skogsbevuxen myr A072. Arter som är utpekade i bevarandeplanen är : Bivråk, *Pernis apivorus* A091 - Kungsörn, *Aquila chrysaetos* A108 - Tjäder, *Tetrao urogallus* A127 - Trana, *Grus grus* A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria* (Länsstyrelsen, 2017).

Fredsbergs mosse är ett mossekomplex som ligger nordost om sjön Ymsen, cirka 10 km öster om Mariestad. Gränsen mellan Mariestads och Töreboda kommun går i mossens västra del. Mossekomplexet har en nordsydlig utsträckning och är cirka 5,5 km långt och 1,5-2 km brett (Länsstyrelsen, 2017).

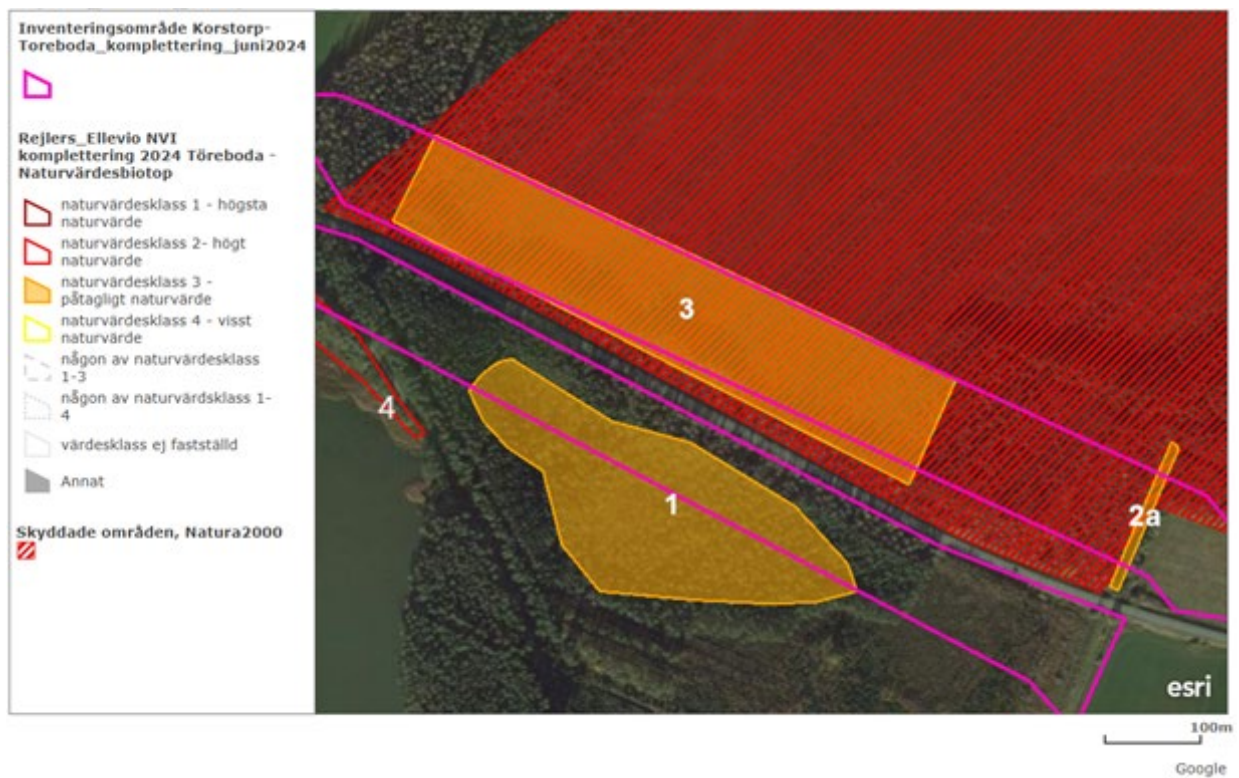
För Natura-2000-området behandlas påverkan för skogsbevuxen myr och Öppna mossar och kärr, de naturtyper som identifierades under NVI:n. Ingen av de utpekade bevarandearterna har setts inom inventeringsområdet för NVI:n som utfördes i juni 2024 men behandlas nedan.

Figur 1. Föreslagen ledningssträckning genom den sydligaste delen av Natura 2000-området Fredsbergs mosse, norr om trädriddån som ligger utmed väg 202 (Rejlers, 2024b).

Figur 2 . Alternativ dragning söder om Fredsbergs mosse och väg 202 (Figur från Hydroutlåtande, Rejlers 2024a).

Figur 3. Översikt naturvärdesbiotoper vid Fredsbergs mosse (2a består av ett större dike som delvis går in i Natura 2000-området).

Påverkan för alternativet genom Natura 2000-området Fredsbergs mosse

Genom Natura 2000-området södra kant planeras en 145 kV dubbelledning i luftutförande. I detta område identifierades en naturvärdesbiotop i naturvärdesklass 3, se figur 2. Objektet består av en kantzon av myr med biotoperna Skogsbevuxen myr (~2,6 ha) och Öppna mossar och kärr (~3,8 ha). Objektet består bitvis av senvuxen tall men större grova gamla träd saknas. Karaktärsarter är skvattram, odon, kråkbär, tranbär och hjortron. Rikligt med tuvull. Ljung och vitmossor i de öppnare delarna. Hydrologin troligen påverkad av äldre diken och närliggande vägdken. Två diken leds under vägen och passerar genom inventeringsområdet. Dessa avvattnar varsitt delavrinningsområde som sträcker sig in i Natura 2000-området (Rejlers, 2024).

I bevarandeplanen för Fredsbergs mosse anges att alla slags ingrepp i eller i anslutning till våtmarksområdet som påverkar de hydrologiska förhållandena i våtmarken kan ge negativa effekter på vegetation och torvbildning samt resultera i ökad torvnedbrytning. Sådana ingrepp kan vara dikning, torvtäkt, omfattande avverkningar, förändringar av hydrologin i närliggande våtmarks- och fastmarksmiljöer, byggande av vägar, järnvägar etc. (Länsstyrelsen, 2017).

Påverkan från planerad ledningsdragning under byggtiden som bedöms kunna bli aktuell är avvattning, avverkning av träd, schaktning och fundamentgjutning för stolpar, anläggning av tillfarts- och byggvägar samt körning med tunga fordon och buller från transporter och anläggningsarbete. Arbeten planeras att utföras vintertid och stockmattor kommer användas för att minska körskador (Rejlers, 2024a).

Påverkan under drifttiden består främst av habitatförlust och kollisionsrisker för fåglar men det kan även ske liknande påverkan som under byggtiden vid underhållsarbeten under drifttiden.

Natura -2000 naturtyperna Öppna mossar och kärr samt Skogbevuxen myr

Byggtiden

Naturtyperna Öppna mossar och kärr samt skogbevuxen myr som ligger i själva ledningsgatan kommer att påverkas genom anläggning av fundament, stolpar, lindragning samt av byggvägar. Vid byggnation kan det lokalt uppstå körskador och kompaktering. Utanför ledningsgatan kommer påverkan ske av tillfartsvägarna. Anläggningsarbetet med transporter kommer innebära buller, vibrationer och ökad mänsklig närvaro inom Natura 2000-området såväl vid byggnation sommar- som vintertid. Tillfällig grundvattensänkning kring eventuella stolpar med viss temporär påverkan (Rejlers, 2024).

Även om arbeten utförs vintertid finns det en viss risk för att körskador och kompaktering om myren inte blir tillräckligt bottenfryst. Eventuellt kan även massor i våtmarken behöva skiftas ut mot krossmaterial för att erhålla tillräcklig bärighet. I sådana fall uppstår stor negativ påverkan på dessa naturtyper.

Sammanvägd effekt av anläggning av lednings samt bygg- och tillfartsvägar bedöms bli att naturtypernas kvalitet och struktur försämras eller skadas. Påverkan blir större ju mer massor som behöver skiftas ut eller kompakteras vid byggnation av byggvägar och tillfartsvägar över myren. Gällande hydrologisk påverkan och skadans storlek och varaktighet i tid beror den utformningen av planerade försiktighetsåtgärder och platsundersökningar (Rejlers, 2024b). Påverkan ovan är bedömd utifrån förutsättningen att arbeten utförs vintertid.

Drifttid

Under driftskedet sker underhållsarbete i ledningsgatan via befintliga vägar och patrullstigar samt toppklippning och nedtagning av träd inom trädskyddszonen vart åttonde år.

Ledningens närvaro innebär en ökad kollisionsrisk för fåglar. Ytterligare en effekt är att myrmyljon närmast ledningen kan komma att undvikas av markhäckande fåglar. Detta beror på en predationsrisk då rov- och kråkfåglar utnyttjar ledningar och stolpar som spaningsplatser. Effekterna bedöms bli större på kort sikt men avtar på lång sikt. Påverkan i driftskedet bedöms kunna begränsas med fågelavvisare och hänsyn till fåglarnas häckningsperiod vid underhållsarbeten.

Bivråk

Inga bon identifierades inom inventeringsområdet för NVI:n. Bivråk kan teoretiskt kollidera med ledningen. Med hänsynsåtgärder som uppsättning av fågelavvisare och att arbete undviks under häckningsperioden (1 maj-15 augusti) bedöms påverkan kunna minimeras.

Trana

Inga bon bedöms förekomma inom planerad ledningsgata då det är för torr mark. Boet läggs i blöta kärr för att undvika att rävar och andra fyrfota rovdjur ska kunna nå boet (Artdatabanken, 2024a). Trana bedöms möjligen födosöka inom inventeringsområdet. Trana bedöms kunna störas av mänsklig närvaro och buller samt teoretiskt kunna kollidera med ledning eller staglinor. Med hänsynsåtgärder som uppsättning av fågelavvisare och att arbete undviks under häckningsperioden (1 april-31 juli) bedöms påverkan kunna minimeras.

Ljungpipare

Inga ljungpipare bedöms häcka inom planerad ledningsgata då arten helst häckar mer centralt på öppen myr utan större träd (Artdatabanken, 2024b). Arten bedöms kunna störas av mänsklig närvaro och buller samt teoretiskt kunna kollidera med ledning eller staglinor. Med hänsynsåtgärder som uppsättning av fågelavvisare och att arbete undviks under häckningsperioden (1 april-31 juli) bedöms påverkan kunna minimeras.

Tjäder

Utöver ett område med gles tallskog i centrala delen, ca 2 km norr om planerade ledningsgata, finns endast en smal kantzon kvar med skog runt Fredbergs mosse. För en kontinuerlig förekomst av tjäder krävs att andelen lämplig tjädermiljö är minst 25% inom en sammanhängande skogsyta av minst 300 hektar (ArtDatabanken 2024c). Fragmentering av landskap, förlust av tallskog och flerskiktad skog samt utdikning av våtmarker är de främsta hoten för tjäder. Tjädern förekommer främst i skogs relativt gles tallskog som är minst 30 år, men gärna över 60–70 år gammal (ArtDatabanken 2024c).

Enligt bevarandeplanen förekommer tjäder inom området men oklart om det finns en spelplats (Länsstyrelsen, 2017). Endast två observationer finns registrerade i artportalen(www.artportalen) mellan 2000-2023 varav ingen indikerar att någon spelplats skulle förekomma (Jakobi, 2023). Tjäder bedöms eventuellt utnyttja inventeringsområdet för föreslagen ledningsträckning främst för födosök. Arten bedöms kunna påverkas negativt av avverkning av träd och avvattning. Den kan även störas av ökad mänsklig närvaro och buller samt teoretiskt kunna kollidera med ledning eller staglinor. Med hänsynsåtgärder som uppsättning av fågelavvisare och att arbete undviks under häckningsperioden (1 april-15 juli) bedöms påverkan under byggtiden och drifttiden kunna minimeras. Dock kvarstår att en viss skada uppstår genom avverkning av träd på en redan fragmenterad naturtyp som skogsbevuxen myr som nyttjas av tjädern.

Kungsörn

Kungsörn behandlas i ett separat PM.

Samlad bedömning

Skada bedöms kunna uppstå lokalt på naturtyperna Öppna mossar och kärr samt Skogsbevuxen myr. Permanent skada kan uppstå på marktäcket, bottenskikt, fältskikt men även trädskikt vid de platser som blir aktuella för stolplaceringar. Hydrologin bedöms kunna begränsas till en lokal temporär påverkan. (Rejlers, 20204b). Sammantaget bedöms påverkan kunna skada naturtyperna men lokalt och med liten - stor påverkan beroende på omfattning av försiktighetsåtgärder.

Påverkan för alternativet söder om Natura 2000-området och väg 202

Påverkan bedöms bli indirekt på Natura 2000-området genom hydrologisk påverkan. Den bedöms kunna bli liten negativ men temporär och lokal med lämpliga försiktighetsåtgärder (Rejlers, 2024a). Ingen av bevarandearterna bedöms bli direkt påverkade. Med försiktighetsåtgärder som fågelavvisare bedöms påverkan bli obetydlig. I NVIn: som utfördes i juni 2024 pekades en strandlövsskog ut som naturvärdesklass 2 och som lämplig fortplantningsmiljö för mindre hackspett (NVO4). För att naturvärden och skyddsvärda arter utanför Natura 2000-område inte ska påverkas negativt bör ledningsdragning göras norr om strandskogen (NVO4 i figur 3).

Referenser

Jakobi (2024). Kompletterande NVI vid Fredsbergs mosse inför ledningsdragning, Korstorp-Töreboda, Jakobi Sustainability AB 2024-06-29.

Länsstyrelsen (2017). Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540207 Fredsbergs mosse, Dnr 511-12244-2016, Länsstyrelsen Västra Götalands län, juni 2017.

Rejlers (2024a) Hydroutlåtande- Anläggningsarbeten i anslutning till Fredsbergs mosse PM, Kristoffer Gokall-Norman, Rejlers AB 2024-06-19.

Rejlers (2024b). Hydroutlåtande-Anläggningsarbeten i anslutning till Fredsbergs mosse, PM – Tillägg, alternativ sträckning. Kristoffer Gokall-Norman, Rejlers AB 2024-07-03

Artdatabanken (2024a). Artfakta. URL: <https://artfakta.se/taxa/100065/information>.

Artdatabanken (2024b). Artfakta. URL: <https://artfakta.se/taxa/100112/information>.

Artdatabanken (2024c). Artfakta. URL: <https://artfakta.se/taxa/100138/information>.

Kontaktuppgifter

Magnus Lundström

Jakobi Sustainability AB
Flöjelbergsgatan 20 B
431 37 Mölndal
info@jakobiab.se
Tel. 070-309 79 86
Växel: 031-54 54 57